

Lausunto

14.04.2026

Asia: VN/34515/2024

Kommentointipyyntö: Sivistyksestä suunta Suomelle - Korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visio vuoteen 2040

1. Suomi on sivistyksen, demokratian ja tieteen vapauden edelläkävijä.

Onko tavoite perusteltu osana korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visiota? Onko sen sisältöön valittu oikeat asiat?

2 kyllä, pääosin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. miltä osin tavoitetta tulisi muuttaa, miten se tulisi muotoilla?

-

Ovatko tavoitteeseen liittyvissä toimenpidesuosituksissa tunnistettu ja siihen valittu olennaiset toimet? Ovatko toimet oikeita?

-

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. puuttuuko toimenpiteitä, tulisiko toimenpiteitä vähentää, edellyttääkö jokin toimenpiteistä muotoilua? Tarkenna miten.

Laureamkon näkee, että sivistys tulisi huomioida myös toimenpiteissä, eikä vain tavoitteissa ja otsikoissa.

2. Koulutus kuuluu kaikille ja mahdollisuuksia lisätään erityisesti nuorille.

Onko tavoite perusteltu osana korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visiota? Onko sen sisältöön valittu oikeat asiat?

2 kyllä, pääosin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. miltä osin tavoitetta tulisi muuttaa, miten se tulisi muotoilla?

Laureamko kiittää seuraavista kirjauksista: "Toimiva ja kannustava koulutusjärjestelmä antaa vahvat eväät korkeakouluopintoihin taustasta ja lähtökohdista riippumatta. Korkeakoulutus on saavutettavaa kaikille. "

Laureamko painottaa saavutettavan ja maksuttoman koulutuksen merkitystä yhteiskunnan kulmakivenä. Esitämme huolen todellisista mahdollisuuksista vaihtaa työelämän suuntaa ja jatkaa opintoja aikuisiällä. Siksi toivoisimme huomiota mahdollisuuksiin jatkuvalla oppimiselle myös maksuttoman tutkintokoulutuksen avulla.

Ovatko tavoitteeseen liittyvissä toimenpidesuosituksissa tunnistettu ja siihen valittu olennaiset toimet? Ovatko toimet oikeita?

2 kyllä, pääosin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. puuttuuko toimenpiteitä, tulisiko toimenpiteitä vähentää, edellyttääkö jokin toimenpiteistä muotoilua? Tarkenna miten.

Laureamko kiittää seuraavista kirjauksista: "Korkeakoulut tukevat henkilöstöään ja opiskelijoitaan osallistumaan kansalaiskeskusteluun, mikä tukee myös demokratiakehitystä" sekä "Korkeakoulut ja tiedeyhteisö edistävät toimintamalleja, joilla ehkäistään ja puututaan häirintään, painostukseen ja epäasialliseen vaikuttamiseen. "

Esitämme huolta vision toimenpiteiden riittävydestä saavuttaa tavoite koulutustason nostosta. Painotamme maksuttoman koulutuksen lupausta ja esitämme huolta nykyisistä lainsäädäntöhankkeista, jotka luovat maksullisia väyliä tai vaihtoehtoja tutkintokoulutukseen. Koulutustarjonnan tulee turvata edelleen laaja-alaisen sivistyksen periaatteiden mukaisesti moninaisia tutkintoja, koska laaja-alainen sivistys, vahva korkeakoulusektori ja riippumaton tutkimus ovat myös tulevaisuudessa kriittisiä tarpeita yhteiskunnassa.

Painopiste kansallisen ohjauksen ja oppimisen tuen viitekehykselle on erittäin tervetullut, samoin toimet opiskelijoiden työllistymisen helpottamisen eteen. Nostamme esiin tarvetta harjoittelukäytäntöjen kehittämiseksi ja palkattomista harjoitteluista luopumiselle osana toimia työelämään kiinnittymiseksi. Korkeakoulujen harjoittelujärjestelmä vaatii uudelleentarkastelua ja kehittämistoimia niin opiskelijoiden tukipalveluiden, toimeentulon takaamisen kuin laadukkaiden ja oppimista tukevien harjoittelupaikkojen riittävyden varmistamiseksi.

Nostamme esiin huolta lyhyttutkintojen käyttöönoton selvittämisestä. Lyhyt tutkinnot eivät saa hämärtää tutkintojärjestelmää tai tulla kilpailevaksi vaihtoehdoksi korkeakoulujen perusrahoitukseen. Korostamme, että avoimet korkeakoulut tai muut korkeakoulujärjestelmän ulkopuoliset instituutiot, eivät voi toimia tutkintoja myöntävinä organisaatioina.

Pidämme erittäin kannatettavana YAMK-tutkintojen työelämäkokemuksen vaatimuksen uudelleentarkastelua sekä tutkintonimikkeiden selkeyttämistä.

3. Luovat osaajat ja kunnianhimoinen tutkimustoiminta uudistavat yhteiskuntaa.

Onko tavoite perusteltu osana korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visiota? Onko sen sisältöön valittu oikeat asiat?

1 kyllä, täysin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. miltä osin tavoitetta tulisi muuttaa, miten se tulisi muotoilla?

-

Ovatko tavoitteeseen liittyvissä toimenpidesuosituksissa tunnistettu ja siihen valittu olennaiset toimet? Ovatko toimet oikeita?

2 kyllä, pääosin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. puuttuuko toimenpiteitä, tulisiko toimenpiteitä vähentää, edellyttääkö jokin toimenpiteistä muotoilua? Tarkenna miten.

Toivoisimme tutkimuskehityksessä huomioitavan ammatillisen tohtorikoulutuksen mahdollisuuksien selvittämistä. Tohtori AMK voisi mahdollisesti uudistaa toivotulla tavalla jatkokoulutautumisen kenttää ja parhaimmillaan tuoda uudenlaisia mahdollisuuksia ja osaamista yhteiskunnan käyttöön.

Näemme kansainvälistymisen tavoitteet äärimmäisen kannatettavana. Kuitenkin haluamme painottaa vastuullisia käytänteitä kansainvälistä koulutusvientä koskevissa toimissa.

4. Rohkea uudistuminen rakentaa tulevaisuuden osaamista: korkeakoulujen erikoistuminen ja yhteistyö vahvistuvat.

Onko tavoite perusteltu osana korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visiota? Onko sen sisältöön valittu oikeat asiat?

2 kyllä, pääosin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. miltä osin tavoitetta tulisi muuttaa, miten se tulisi muotoilla?

Tavoite uudistaa ja kehittää korkeakoulujärjestelmää on hyvä tavoite. Kuitenkin uudistamista tulee tehdä maltillisesti ja ennakoitavasti sekä tutkittuun tietoon perustuen. Uudistuksien perustelut ja vaikutustenarvioinnin tulee olla kattava ja uudistuksia tulee tehdä tiiviissä yhteistyössä koko korkeakoulusektorin kanssa ja opiskelijoiden edustajia kuulleen.

Ovatko tavoitteeseen liittyvissä toimenpidesuosituksissa tunnistettu ja siihen valittu olennaiset toimet? Ovatko toimet oikeita?

2 kyllä, pääosin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. puuttuuko toimenpiteitä, tulisiko toimenpiteitä vähentää, edellyttääkö jokin toimenpiteistä muotoilua? Tarkenna miten.

Korkeakoulujen koulutusvastuusääntelyn tulee huomioida osaamistarpeiden lisäksi myös laaja-alainen, monipuolinen osaaminen ja sivistyksen säilyttäminen.

5. Kohti kasvua: korkeakoulutuksen ja tutkimuksen rahoitus monipuolistuu.

Onko tavoite perusteltu osana korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visiota? Onko sen sisältöön valittu oikeat asiat?

2 kyllä, pääosin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. miltä osin tavoitetta tulisi muuttaa, miten se tulisi muotoilla?

-

Ovatko tavoitteeseen liittyvissä toimenpidesuosituksissa tunnistettu ja siihen valittu olennaiset toimet? Ovatko toimet oikeita?

3 vain osittain

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. puuttuuko toimenpiteitä, tulisiko toimenpiteitä vähentää, edellyttääkö jokin toimenpiteistä muotoilua? Tarkenna miten.

Korkeakoulutuksen rahoituksen uudistaminen on tervetullut. Valtionrahoituksessa tulisi painottaa ennakoitavaa, vakaata ja riittävää perusrahoitusta, joka suhteutuu riittävin määrin koulutustehtävään. Rahoitusmallissa tulisi keventää tutkinto- ja tuloskeskeisyyttä. Korkeakoulujen rahoituksesta vastaa valtio ja rahoitusmallissa painotetaan laadullisia kriteerejä. Mallin tulee kannustaa korkeakouluja laadukkaasti koulutuksen ja tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminnan järjestämiseen, opiskelijoiden ja henkilökunnan hyvinvoinnin lisäämiseen sekä kansainvälisyyden edistämiseen. Korkeakoulujen rahoituksesta ei saa leikata valtakunnallisella tasolla.

Lisäykset yksityiseen rahoitukseen eivät saa heikentää korkeakoulujen riippumattomuutta, koulutuksen laatua tai koulutuksen maksuttomuutta. Samalla asetelma ei saa eriarvoistaa eri koulutustehtäviä toteuttavien korkeakoulujen rahoituksen mahdollisuuksia.

Vision tavoitteiden ja toimenpidesuositusten kokonaisuus

6. Puuttuuko vision tavoitteista ja toimenpidesuosituskokonaisuudesta jotain olennaista? Tulisiko jokin osa alue priorisoida tai poispriorisoida?

Laureamkon kiittää mahdollisuudesta lausua korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visiosta vuoteen 2040. Visio antaa hyviä suuntaviivoja koulutuksen kehittämiseksi. Haluamme kuitenkin painottaa koulutuksen resurssien varmistamista, maksuttoman koulutuksen vaalimista ja laadukkaasta koulutuksesta huolehtimista. Koulutustasoa nostettaessa tulee huomioida mahdollisuudet laadukkaaseen harjoitteluun osallistumiseen, jonka aikana opiskelijan toimeentulo on riittävää. Lisäksi yhteiskunnan on varmistettava, että opiskelijoiden toimeentuloon, asumiseen ja tukipalveluihin on riittävät resurssit ja ne kehittyvät samassa tahdissa opiskelijamäärien kasvun kanssa.

Vision kokonaisuus ja muut osiot

7. Mahdolliset kommentit vision tilannekuvaan liittyen

Esitämme huolen tilannekuvassa esitetyn tarpeen koulutuksen resurssien priorisoimisesta ja tehostamista. Näemme, että tilannekuvassa tulisi huomioida, ettei koulutustason nostoa ole mahdollista tehdä tehostamalla ja resurssija heikentämällä. Näemme, että laadukas ja saavutettava koulutus on prioriteettina tärkeämpi, kuin koulutustason nostaminen tiettyyn prosenttiin, vain tavoitteen saavuttamiseksi. Koulutuksesta ei ole mahdollista tehostaa enää jo tehtyjen leikkausten ja heikentämisen jälkeen.

Haluamme huomauttaa, että korkeakoulukonsernien rakentaminen ei saa heikentää duaalimallin periaatteita tai kaventaa korkeakoulujen autonomiaa. Korkeakoulujen välinen tiivis yhteistyö on kannatettavaa, mutta konsernirakenteiden laajempaa hyödyntämistä ei tulisi asettaa itsetarkoitukselliseksi tavoitteeksi ilman selkeitä perusteita.

8. Miten arvioisit visiota ja sen toimenpiteitä kokonaisuutena

Kiitämme laadukkaasti kootusta kokonaisuudesta. Näemme kuitenkin, että kootut toimet eivät riitä vastaamaan asetetun koulutustavoitteen noston vaatimuksiin. Näemme, että koulutustason nostaminen vaatii aitoja sitoumuksia koulutuksen resurssien kasvattamiseksi sekä koulutuksen ja tutkimuksen laadun, monipuolisuuden ja saavutettavuuden turvaamiseksi. Suomalaisen koulutusjärjestelmän peruskivi on aina ollut maksuton koulutus, josta ei voida luopua. Visiossa tulisi huomioida laajemmin ratkaisuja, jotka mahdollistavat esimerkiksi joustavia opintopolkuja, alan vaihtamista ja uudelleen kouluttautumista, maksullisten jatkuvan oppimisen vaihtoehtojen sijaan.

9. Muut kommentit

-

Tunkkari Reece
Laurea ammattikorkeakoulun opiskelijakunta Laureamko

Rautionaho Jenna
Laurea ammattikorkeakoulun opiskelijakunta Laureamko